

УДК 636.082.

Дідківський А.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
Ковальчук І.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент ©
Житомирський національний агроекологічний університет

МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ВІДТВОРНІ ЯКОСТІ КОРІВ РІЗНИХ ЛІНІЙ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Корови-первістки різних ліній української чорно-рябої молочної породи відрізняються між собою за відтворною здатністю та молочною продуктивністю. Кращими за показниками молочної продуктивності та відтворною здатністю виявилися тварини, які належать до лінії Елевейшна 1491007.

Ключові слова: порода, лінія, відтворна здатність, молочна продуктивність, жива маса, коефіцієнт молочності.

Вступ. Молочному скотарству у виробництві товарної продукції тваринництва належить 60%. Це одна з найскладніших галузей у технологічному й організаційному плані [4]. У формуванні високопродуктивного молочної стада провідну роль відіграє вдосконалення племінних якостей худоби на основі послідовного відтворення кращих генотипів, здатних при реалізації їх генетичної інформації поєднувати в собі високу і сталу продуктивність з адаптацією до конкретних умов утримання й експлуатації [2].

Серед провідних планових порід великої рогатої худоби, які розводяться в Україні, за показниками молочної продуктивності перше місце посідають корови української чорно-рябої молочної породи. В умовах переходу до інтенсивних методів ведення молочної скотарства ця порода виявилася найбільш конкурентоспроможною. Це обумовлено її високим продуктивним потенціалом і доброю технологічністю тварин [5, 6].

Програмою створення нових молочних порід в Україні визначено породні особливості та цільові стандарти для української чорно-рябої молочної породи, які є основним орієнтиром у селекційному процесі створення й удосконалення внутріпородних типів тварин [1].

Найважливішими складовими господарськокорисних ознак великої рогатої худоби молочної напрямку продуктивності, за якими повинна проводитись селекція, є молочна продуктивність і відтворна здатність корів. Характерною рисою молочної худоби є безпосередній зв'язок між її відтворними якостями і молочною продуктивністю [3,9]. Необхідною умовою забезпечення високої молочної продуктивності є тривале підтримання нормальних циклів відтворення. Корова може багаторазово повторювати

лактаційну діяльність, але лише до того часу поки не втратить здатність до відтворення [8].

Метою наших досліджень було вивчення молочної продуктивності та відтворної здатності корів різних ліній поліського внутріпородного типу української чорно-рябої молочної породи.

Матеріал і методи. Дослідження проведені в племрепродукторі української чорно-рябої молочної породи ПСП «Новаки» Коростенського району Житомирської області за матеріалами зоотехнічного і племінного обліку. Для проведення досліджень було відібрано 223 корови-первістки, які належали до 4 основних ліній: Силінг Трайджун Рокіта 0252803 (n=45), Пакламар Бутмейкера 1450228 (n=51), Елевейшна 1491007 (n=73) та Віс Бек Айдіала 1013415 (n=54).

У групах тварин вивчали відтворну здатність тварин за віком першого отелення і тривалості біологічних періодів: сервіс-, сухостійного та міжотельного (МОП). Також визначали індекс осіменіння (кількість осіменінь на 1 запліднення) та коефіцієнт відтворної здатності (КВЗ) за формулою:

$$\text{КВЗ} = \frac{365}{\text{МОП}},$$

де 365 – кількість днів у році; МОП – середня тривалість міжотельного періоду, днів.

Оцінку молочної продуктивності здійснювали за контрольними доїннями, які проводили 1 раз на місяць з одночасним визначенням у добових зразках молока вмісту жиру і білка на приладі "Екомілк КАМ-98.2А". Коефіцієнт молочності, який є важливим елементом оцінки інтенсивності використання корови, визначали за формулою:

$$\text{КМ} = \frac{H \times 100}{\text{ЖМ}},$$

де Н – надій за лактацію; ЖМ – жива маса, кг.

Одержані дані оброблені статистично за методиками, описаними М.О.Плохінським [7], з використанням комп'ютерної програми EXCELL.

Результати досліджень. Породополішувальний процес у молочному скотарстві України здійснюється за принципом відкритої популяції, тому у стадах чорно-рябої породи використовуються різноманітні лінії голштинської та української чорно-рябої молочної порід. Тому важливо встановити вплив на молочну продуктивність та відтворну здатність корів їх лінійної належності.

Як показали дослідження, корови-первістки різних ліній української чорно-рябої молочної породи відрізняються за відтворною здатністю (табл. 1). Так, вік першого отелення корів коливався в межах 28,4 – 31,8 місяців; тривалість біологічних періодів (днів) була такою: сервіс-період 133-166; сухостійний період – 55-64; міжотельний період – 414 – 447. Коефіцієнт відтворної здатності у досліджуваних груп тварин коливався в межах 0,81 – 0,88; індекс осіменіння – 1,92 – 2,56.

Найкращими за показниками відтворної здатності виявилися тварини, які належать до лінії Елевейшна 149007, у яких сервіс-період склав 133 дні,

міжотельний період – 414 днів та індекс осіменіння – 1,92. Однак ці показники також високі порівняно із стандартними показниками відтворення великої рогатої худоби.

Таблиця 1

Відтворна здатність корів-первісток різних ліній української чорно-рябої молочної породи, $M \pm m$

Показники	Лінії				
	С.Т. (n=45)	Рокіта	П. Бутмекера (n=51)	Елевейшна (n=73)	В.Б. Айдіала (n=54)
Вік I отелення, міс.	28,4±0,7		30,4±0,5	31,8±0,3	29,6±0,4
Тривалість, днів сервіс-періоду	166±12,5		148±11,3	133±10,3	143±12,8
сухостійного періоду	64±3,4		60±3,2	55±2,2	57±2,8
МОП	447±8,9		429±12,3	414±13,8	424±11,4
КВЗ	0,81±0,04		0,85±0,03	0,88±0,02	0,86±0,03
Індекс осіменіння	2,56±0,12		2,36±0,21	1,92±0,13	2,03±0,19

При вивченні рівня молочної продуктивності корів-первісток різних ліній також встановлені певні відмінності (табл. 2). Найбільш високим рівнем молочної продуктивності характеризуються тварини, які належать до лінії Елевейшна 1491007. Так, надій молока за лактацію корів-первісток даної лінії склав – 4738 кг, вміст жиру в молоці – 3,83 % та кількість молочного жиру – 181,4 кг. За коефіцієнтом молочності тварини лінії Елевейшна також перевершують корів-первісток інших ліній.

Таблиця 2

Молочна продуктивність корів-первісток різних ліній української чорно-рябої молочної породи, $M \pm m$

Показники	Лінії				
	С.Т. (n=45)	Рокіта	П. Бутмекера (n=51)	Елевейшна (n=73)	В.Б. Айдіала (n=54)
Надій молока за лактацію, кг	3500±168,4		3914±172,3	4738±128,7	3725±161,1
Вміст жиру, %	3,88±0,03		3,88±0,05	3,83±0,04	3,64±0,05
Кількість молочного жиру, кг	135,8±8,14		151,8±6,50	181,4±5,18	135,5±6,47
Жива маса, кг	480±7,23		499±6,98	518±6,46	495±7,01
Коефіцієнт молочності, кг	729		784	914	752

Висновки. 1. В результаті досліджень встановлено, що тварини української чорно-рябої молочної породи різних ліній відрізняються за показниками молочної продуктивності та відтворної здатності.

2. Найкращі показники молочної продуктивності та відтворної здатності мають корови-первістки, які належать до лінії Елевейшна 1491007.

Література

1. Башенко М.І., Хмельничий Л.М. Лінійна оцінка екстер'єру корів молочних порід // Тваринництво України. – 1998. – № 10. – С. 9- 12.
2. Генетичний моніторинг при консолідації порід молочної худоби /М.Я. Єфіменко, Б.Є. Подоба, В.І. Антоненко, В.В. Дзіцюк //Розведення і генетика с.-г. тварин. – К., 1999. – Вип. 31-32. – С. 26-31.
3. Казавец Н., Пинчук И. Взаимосвязь воспроизводительной способности коров с молочной продуктивностью //Молочное и мясное скотоводство. - 2000. – №7, - С. 26-27.
4. Любинський О.І. Селекція української чорно-рябої молочної породи на Буковині //Розведення і генетика с.-г. тварин. — К., 2000. – Вип. 33. – С. 62-65.
5. Можилевський П.А. Роль генетических и средовых факторов в реакции наследственного потенциала долголетия коров-рекордисток //Цитология и генетика. – 1989. т. 24. - №3. – С.62-67.
6. Паршуков Г.Д. Интенсивность воспроизводства и продуктивное долголетие коров //Зоотехния. - №2. – С. 30-32.
7. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников. — М.: Колос, 1969. — 255 с.
8. Проценко М.Ю., Віннічук Д.Т., Капінос Г.Л. Відтворення сільськогосподарських тварин. – К.: Вища школа, 1994. – С. 138-141.
9. Рудик А.В., Ставецька Р.В. Відтворні показники чорно-рябої худоби різного походження //Вісник Білоцерківського держ. Аграр. Ун-ту. – Біла Церква, 2002. – Вип. 22. – С. 128-133.

Summary

Didkovsky A.N., Kovalchuk I.V.

Zhytomyr National Agroecological University

DAIRY EFFICIENCY AND REPRODUCTIVE ABILITY OF COWS OF DIFFERENT LINES OF THE UKRAINIAN BLACK-AND-WHITE DAIRY BREED

Heifers different lines of the Ukrainian black-and-white dairy breed differ among themselves behind reproductive ability and dairy efficiency. Animals who belong to a line of Elevejshna 1491007 have appeared the best on indicators of dairy efficiency and reproductive ability.

Keywords: *breed, lines, reproductive ability, dairy productivity, bodyweight, coefficient of milkness*

Стаття надійшла до редакції 5.03.2010